

Рўзнома аз соли
1924 чоп мешавад
Номҳои пешини рўзнома
«Овози тоҷики камбағал»
(соли 1924), «Овози тоҷик»
(соли 1924-1931),
«Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1931-1940), «Ўзбеки-
стони сурх» (солҳои 1950-
1964), «Ҳақиқати Ўзбекистон»
(солҳои 1964-1991)

Овози Тоҷик

Банӣ одам аъзои яқдигаранд!

3

октябри
соли 2026
Шанбе
№ 78
(15297)

e-mail:
ovozitoj@umail.uz,
ovozitoj@list.ru

МАВҶУДИЯТИ ИМҚОНОТИ ГУСТУРДА БАРОИ ТАҲКИМИ ҲАМКОРИҶО БО ДАНИЯ ТАЪКИД ГАРДИД

Президенти Ҷумҳурии Ўзбекистон Шавкат Мирзиёев 2 октябр вазири қорҳои хориҷии Шохигарии Дания Ларс Лёкке Расмуссенро, ки бо сафари расмӣ ба кишварамон омадааст, қабул кард.

Чанбаҳои амалии тавсеаи муносибатҳои Ўзбекистону Дания дар соҳаҳои сиёсӣ, тиҷоративу иқтисодӣ ва фарҳангиву гуманитарӣ баррасӣ шуданд.

Ба таври назаррас ғаёл шу-

дани ҳамкорихои дуҷониба бо қаноатмандӣ зикр гардид. Соли гузашта аввалин сафири Ўзбекистон дар Дания, ки қароргоҳаш дар шаҳри Стокҳолм аст, таъин шуд. Соли қорӣ Дания намоёнани

маҳсули худро оид ба Осиёи Марказӣ таъин кард.

Солҳои охир ҳаҷми гардиши савдои мутақобила қариб панҷ баробар афзоиш ёфтааст. Дар

Ўзбекистон бо иштироки ширкатҳои пешсафи Дания дар соҳаҳои истихроҷи маъдан, саноати кимия ва ҳӯрокворӣ, кишоварзӣ, таъминоти об ва дигар самтҳои лоиҳаҳои муштарақ амалӣ мешаванд.

Боз ҳам афзун намудани ҳаҷми савдои мутақобила, ҷалби сармоя, технологияи пешрафта ва ноу-хауи Дания ба соҳаҳои энергетика, дорусозӣ, нақлиёти логистика, маҷмааи агросаноати ва дигар самтҳои ояндадор муҳим арзёбӣ гардид.

Гуфта шуд, ки барои рушди робитаҳои дар бахшҳои таълим, фарҳанг ва сайёҳӣ низ имкониятҳои назаррас мавҷуданд.

Инчунин, роҷеъ ба масъалаҳои мубрами дорои аҳамияти байналмилалӣ ва минтақавӣ таъбодули афкор намуданд.

Дар анҷоми мулоқот аз рӯи таҳкими минбаъдаи асосҳои институтсионали ва шартномавӣ ҳуқуқӣ барои тавсеаи бонизоми ҳамкорихо ба мувофиқа расиданд.

Ў.А.

Сурати Хидмати матбуоти
Президенти Ҷумҳурии
Ўзбекистон.

Муносибат

Президенти кишвар дар мулоқот бо омӯзгорону мураббӣён, ки ба муносибати Рӯзи муаллим ва мураббӣён дар Донишгоҳи «Ўзбекистони Нав» баргузор гардид, нақши беҳамтои устодону мураббӣёнро дар ҳаёти ҷомеа эътироф намуда, таъкид кард, ки тамоми ҷомеа аз тухми маърифат ва некие, ки онҳо имрӯз дар қалби ҷавонон меқоранд, баҳра хоҳад бурд. Қорҳое, ки дар роҳи рушди соҳаи таълим амалӣ мешаванд, таҳлил ва афзалиятҳои оянда муайян гардиданд.

ЭЪТИБОР БА ТАЪЛИМ ЭЪТИБОР БА ОЯНДА АСТ

Дар ҳақиқат, рушди ҷомеаро бидуни таълим ва рушди маорифро бе устод тасаввур кардан ғайриимкон аст. Зеро, мактаб на танҳо макони таълим, балки ҷароғи маърифатест, ки дар он ҷаҳонбинии инсон, орзуву ҳадафҳои ӯ ташаққул меёбанд ва ҳисси масъулият дар назди тақдири Ватан меафзояд. Дар маркази ин раванд бошад, устод қарор дорад.

Агар ба роҳи 35-солаи рушди кишвари соҳибистиклоламон назар афканем, мебинем, ки солҳои охир муносибат ба соҳаи таълим куллан тағйир ёфтааст. Ин бахш ба яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ таъдил ёфт. Мактабҳои нав ва муассисаҳои таълими томактабӣ бунёд гардид, муассисаҳои мавҷуда навсозӣ шуданд, барои ҳавасмандгардонии меҳна-

ти омӯзгорон ва баланд бардошта-ни маҳорати касбии онҳо имкониятҳои нав фароҳам гардиданд. Муҳимтар аз ҳама, муносибат ба таълим тағйир ёфт.

Дар мисоли вилояти Фарғона метавон миқёси мазмуни ин дигаргунӣро боз ҳам равшантар мушоҳида кард. Тақрибан даҳ сол пеш дар низоми таълими вилоят мушкilotи фарсуда шудани инфрасохтор, эҳтиёҷи зиёд ба ҷойҳои нави таҳсил, сатҳи пасти фароғирӣ бо таълими томактабӣ, тафовут миёни иқтисодии касбии омӯзгорон ва сифати таълим аз масъалаҳои муҳим ба шумор мерафтанд. Имрӯз бошад, вазъият комилан дигар шудааст.

(Давомаш дар сах.2).

АЗ ҲАЁТИ ЯК МАҲАЛЛА:

АЗ ОБОДИИ ДЕҲА ТО РУШДИ САЙЁҶИ

Дар доманаи кўҳҳои Нурато мавзеъҳои ҳастанд, ки табиат ва таърих гўё дар як сахна бо ҳам омадаанд. Сангҳои хомӯш қиссаҳои ҳазорсоларо нигоҳ медоранд, қалъаҳои қадима аз гузаштаи пурғановати сарзамин дарак медиҳанд, катибаҳои рӯйи санг аз зиндагии наслҳои пешин ҳикоят мекунанд.

Деҳаҳои Сойхурд, Эҷ (Сойкалон) ва Симбулоқ, ки дар худуди маҳаллаи «Каттасой»-и ноҳияи Нурато ҷойгиранд, имрӯз ҳусни худро дигаргун месозанд. Дар ин ҷо роҳҳои мумфарш мешаванд, иншооти иҷтимоӣ қомат меафрозанд, барои варзишу истироҳати ҷавонон шароити муҳайё мегардад, шабакаҳои муҳандисӣ тақимил меёбанд ва ҳамзамон барои ба гардиши иқтисодӣ ворид намудани имкониятҳои бузурги сайёҳии маҳалла замина гузошта мешавад.

Ободӣ аз роҳи оғоз мешавад

Барои деҳаи дурдасти кўҳдоман роҳ танҳо роҳи рафтуомад нест. Роҳ – пайванди деҳа бо марказ, бозор, муассисаи таълимӣ, маркази тиббӣ ва дигар хидматрасониҳост. Роҳи хуб ҳамчунин шартҳои муҳими рушди соҳибқорӣ ва сайёҳӣ мебошад.

Аз ҳаҷин нуқтаи назар, мумфарш гардидаи 2,4 километр роҳ дар деҳаи Симбулоқ бо маблағи 1 миллиарду 600 миллион сўм рӯйдои одӣ нест. Лоиҳа аз ҳисоби маблағҳои бучаи ташаббус амалӣ шудааст. Яъне сокинон масъалаи муҳимтарини маҳалли худро муайян карда, барои ҳалли он ташаббус нишон додаанд. Маҳз ҳаҷин ҷиҳати бучаи ташаббус аҳамияти иҷтимоии онро бештар мекунад. Вақте аҳолии дар интиҳоби лоиҳаҳо ғаёлона иштирок мекунанд, маблағгузорӣ ба мушкilotе равона мешавад, ки ба зиндагии ҳаррӯзаи мардум бевоисита таъсир мерасонанд.

Дар Симбулоқ роҳи нав на танҳо рафтуомади сокинонро осон мекунанд. Он барои рушди иқтисодии деҳа низ шароити бештар фароҳам меорад. Зеро ҳар як сайёҳи пеш аз ҳама ба масъалаи дастрасӣ, роҳ ва беҳатари ҳаракат тавачҷӯш мекунанд. Бинобар ин, роҳсозӣ дар ҷунин ҳудуд метавонад ҳамзамон як сармоягузорӣ ба сайёҳӣ низ бошад.

Дар деҳаи Сойхурд низ ҷунин раванд идора дорад. Барои мумфарш намудани 2,8 км роҳи деҳа 1 мил-

лиарду 800 миллион сўм ҷудо шудааст ва то охири сол анҷом додани қорҳо пешбинӣ шудааст. Ин иқдом метавонад яке аз масъалаҳои муҳими инфрасохтории маҳалло ҳал намояд.

Иншооти иҷтимоӣ – сармоя ба инсон

Рушди маҳалла танҳо аз роҳи барқ ва дигар инфрасохтор иборат нест. Агар муҳити зист барои зиндагӣ муносиб бошад, вале барои ҷавонон имкони варзиш, фароғат ва рушди қобилиятҳо маҳдуд бошад, рушди ҳудуд қомил ҳисобида намешавад. Аз ин рӯ, бунёди иншооти варзишӣ дар деҳоти маҳаллаи «Каттасой» аҳамияти хос дорад. Дар деҳаи Эҷ соли гузашта дар натиҷаи ғолибият дар бучаи ташаббус минӣ-стадион бо маблағи 1 миллиарду 500 миллион сўм сохта шуд. Барои деҳае, ки дар муҳити кўҳ ҷойгир аст, ҷунин иншоот метавонад маркази муҳими ҷамъияти гардад. Ҷавонон на танҳо имкони машғул шудан ба варзишро пайдо мекунанд, балки дар атрофи майдони варзишӣ муҳити солими иҷтимоӣ ташаққул меёбад.

Имрӯз дар ҷомеа ба масъалаи таъкили дурусти вақти холии ҷавонон тавачҷӯшӣ зиёд дода мешавад. Варзиш яке аз самтҳои самараноки ин қор аст. Майдони варзишӣ танҳо як иншооти одӣ нест, он метавонад мактаби ирода, интизом, дўстӣ ва тарзи ҳаёти солим бошад.

Дар ҳаҷин деҳа соли қорӣ тибқи қарори Президент бо маблағи 2 миллиарду 500 миллион сўм бинои нави маҳалла

сохта шудааст. Бино ба талаботи муосир ҷавобгў буда, ғаёлолияти макомоти худидоракунани маҳалларо ба сатҳи нав мебарорад. Имрӯз маҳалла бояд танҳо ҷойи истиқомати мардум набошад. Он бояд муҳити муошират, ташаббус, ҳаҷкорӣ ва ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ бошад. Бинои замонавӣ маҳалла барои ҷунин муносибат заминаи зарурӣ фароҳам меорад.

Дар Сойхурд низ бо маблағи 1 миллиарду 600 миллион сўм толори варзишӣ пушида сохта шудааст. Ин иншоот барои кўдакон, наврасон ва ҷавонон имконияти бештар фароҳам оварда, метавонад ба маркази нави ҳаёти иҷтимоии деҳа таъдил ёбад.

Барқ – шартҳои рушди иқтисодӣ

Яке аз самтҳои муҳими ободонии Сойхурд тақими шабакаи барқ мебошад. Дар масофаи 3 ҳазору 500 метр ҳаҷи нави интиқоли барқ қашида шуда, насби се трансформатори пешбинӣ шудааст.

Барои аҳолии деҳот барқи устувор танҳо масъалаи маишӣ нест. Он барои рушди соҳибқорӣ, ғаёлолияти қоргоҳҳо, хизматрасонӣ ва истифодаи технологияҳои муосир низ зарур мебошад. Имрӯз ҳаҷто қоргоҳи хурди дўзандагӣ, нуқтаи хизматрасонӣ ё дигар намуни истеҳсолоти оилавӣ ба таъминоти бо-этимоди неруи барқ ғаёлолияти самаранок дошта наметавонад.

(Давомаш дар сах.2).

Дар ҷамъияти масъулиятташ маҳдуди «Raw Materials Exclusive»-и ноҳияи Қаршии вилояти Қашқадарё маҳсулоти риштаву калоба истеҳсол мегардад. Қорҳонаи мазкур бо технологияҳои замонавӣ муҷаҳҳаз буда, ҳаҷчун объектҳои саноати дар ҳудуд ба қорқарди ашёи хом пахта, истеҳсоли маҳсулоти босифат ва баланд бардоштани салоҳияти содирот хизмат мекунанд.

Масоҳати умумии қорҳона 4 гектар буда, аз он 12 ҳазор метри мураббаъ барои равандҳои истеҳсоли мутобиқ карда шудааст. Дар ин қоргоҳ ба

350 нафар қорқар ҷойи қор муҳайё гардидааст, ки он дар таъмин намудани аҳолии минтақа бо ҷойи қори доимӣ, маҳсулан ҷавонон, аҳамияти ҳоса қасб менамояд. Алҳол дар зинаҳои гуногуни раванди истеҳсолот садҳо мутахассис ва қорқарон меҳнат мекунанд. Истифода аз технологияҳои замонавӣ, интизом дар истеҳсолот ва меҳнати мутахассисони соҳибмалака омилҳои муҳими таъмини маҳсулоти босифат мегардад.

Суратгир: Ҷ. НОРҚОБИЛОВ (Ў.А.).

ШОҲМОТБОЗОНИ ҶАВОН — ҒОЛИБИ МУСОБИҚАИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Дар садорати варзиши вилояти Бухоро дар байни ҷавонони соли таваллудашон 2008 ва баъд аз он бо усули онлайн мусобиқаи байналмилалӣ оид ба шохмот баргузор гардид.

Қувваозмоиҳо бо намуни ҷамоавӣ – аз ҳар даста 6 нафари бо равияи блиттс ба амал омад.

Дар мусобиқа ҷамъ 12-то ҷамоа: 5-то аз Чин, 3-то аз Беларус, 1-то аз Ўзбекистон ва дигарон аз Русия иштирок карданд. Бинобар натиҷаҳои

ҷамъбасти ҷамоаи вилояти Бухоро 129 холро ба даст оварда, ғолиби қувваозмоӣ гардид.

Ба ғолибони мусобиқа Ҷаҳонгир Насимов, Ҷасур Насимов, Ҷаҳонгир Дилмуродов, Сўҳроб Қутлиддинов, Мухаммадҷон Зубайдуллоев ва Ми-

роншоҳ Мухаммадиев диплом, медал ва тухфаҳои хотиравӣ супорида шуд.

Амрулло АБЕЗОВ,
хабарнигори «Овози тоҷик»
дар вилояти Бухоро.

АЗ ҲАЁТИ ЯК МАҲАЛЛА:

АЗ ОБОДИИ ДЕҲА ТО РУШДИ САЙЁҲӢ

(Аввалаш дар сах.1).

Аз ин рӯ, рушди инфрасохтори барқӣ бояд ҳамчун қисми муҳими сиёсати иқтисодии маҳалла арзёбӣ шавад. Агар роҳ деҳаро бо бозор пайваст кунад, нури барқ имконият медиҳад, ки дар ҳудуди деҳа истеҳсолот ба вучуд ояд.

Дўзандагӣ – қадами муҳим дар роҳи шуғл

Дар деҳаи Сойкалон ба истифода додани сеҳи дўзандагӣ боз як дадари муҳим аст: ободонӣ бояд ба ҷойи кор ва даромади устувор табдил ёбад. Маҳз ҳамин масъала яке аз нишондиҳандаҳои асосии самаранокӣ рушди маҳалла мебошад.

Сойхурд – деҳае бо онданӣ сайёҳӣ

Муҳимтарин имконияти деҳаи Сойхурд дар он аст, ки ин мавзео танҳо бо масъалаҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ маҳдуд намешавад. Табиат ва таърихи он имкониятҳои бузурги сайёҳӣ доранд. Дар ҳудуди маҳалла қалъаҳо, боқимондаҳои деворҳои бошишгоҳҳои қадима, катибаҳои рӯйи санг ва дигар нишонаҳои таърихӣ мавҷуданд. Манзараҳои кӯйи ва муҳити табиӣ минтақа низ барои рушди экотуризм мусоид мебошанд. Ин имкониятҳо имрӯз ба сиёсати нави рушди сайёҳии Нурато пайваст шуда, дар доираи қарори соли 2026 оид ба рушди вилоти Навой, дар ҳудуди маҳаллаи «Каттасой» қорҳои васеи ободонӣ ва рушди инфрасохтори сайёҳӣ пешбинӣ шудаанд.

Сертификат – на танҳо эътироф, балки масъулият

Супоридани сертификати «Деҳаи сайёҳӣ» ба раиси маҳаллаи «Каттасой» Орузмурод Рӯзиев аз ҷониби ҷонишини ҳокими вилояти Навой Саъдулло Мирзоев рӯйдоди муҳим дар ҳаёти маҳалла мебошад. Ин сертификат метавон ҳамчун эътирофи имкониятҳои мавҷуда арзёбӣ кард. Аммо ҳамзамон он масъулиятӣ нави нис ба зими маҳалла мегузорад. Зеро унвони сайёҳӣ танҳо вақте арзиш пайдо мекунад, ки пас

аз он хидматрасонии воқеӣ ба вучуд ояд: роҳҳои қулай, ҷойҳои истироҳат, меҳмонхонаҳои оилавӣ, ғизои миллий, хунаҳои мардумӣ, роҳбаладони маҳаллӣ, маҳсулоти хотиравӣ ва иттилооти дақиқ дар бораи ёдгориҳо.

Аз мероси гузашта – ба иқтисоди оянда

Каттасой як хусусияти нодир дорад, дар ин ҷо мероси таърихӣ метавонад бо иқтисоди муосир ҳамроҳ шавад. Мисолан, қалъаи қадима танҳо объектҳои таърихӣ нест. Агар он дуруст омӯхта ва ҳифз карда шавад, метавонад нуқтаи сайёҳӣ гардад. Катибаи рӯйи санг танҳо навиштаҷоти қадима нест. Он метавонад як қисми масири маърифатии сайёҳӣ бошад. Ҳуди табиати кӯйи бошад, метавонад барои сайёҳии экологӣ, пайдагирдӣ ва истироҳати оилавӣ истифода шавад.

Аммо барои ин кор бояд муносибати касбӣ вучуд дошта бошад. Ҳар як ёдгори бояд ҳуҷҷатгузорӣ ва ҳифз шавад, роҳҳои расидан ба он беҳтар бошанд, маълумоти таърихӣ дуруст пешниҳод гардад ва муҳити табиӣ аз зарари ғайолиятӣ бесарусомони сайёҳӣ эмин нигоҳ дошта шавад.

Кувваи асосӣ – ҳудуди мардум

Дар ҳар як ободонӣ маблағ муҳим аст, аммо маблағ худ аз худ натиҷа намендиҳад. Омилҳои асосӣ одамонанд. Соҳибкдорони соҳибтаҷриба Нозил Набиев, Ҳайитбой Рӯзиев ва онҳое, ки дар ободонии маҳалла саҳм гирифтаанд, чун Ҳамид Алимов, Орузмурод Рӯзиев, Суяркул Ҳайдаров, Исмоил ва Искандар Турсунвоҳ бо сипосномаҳои ҳокими ноҳия ва тухфаҳои хотиравӣ сарфароз гардидаанд. Қадрдонии ҷунин шахсон маъноӣ бештар аз як маросими расмӣ дорад. Он нишон медиҳад, ки дар рушди маҳалла ҳамкории давлат, соҳибкор ва ҷомеа муҳим мебошад.

Фардои маҳалла ҷӣ гуна хоҳад буд?

Метавон гуфт, ки маҳаллаи «Каттасой» дар оғози марҳилаи нави рушд қарор дорад. Аммо қорҳои анҷомёфта бояд оғози роҳи дарозтар бошад. Қадими минбаъда бояд ба ҳам пайвастанӣ ҳамаи имкониятҳо бошад:

роҳ + инфрасохтор + варзиш + соҳибкорӣ + ҷойи кор + мероси таърихӣ + сайёҳӣ.

Агар роҳҳои нав бо масирҳои сайёҳӣ пайваст шаванд, иншооти варзишӣ бо ҳаёти ҷавонон, сеҳҳои хурд бо бозори фурӯш ва хонаҳои соқинон бо хидматрасонии сайёҳӣ ҳамроҳ гардад, натиҷаи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ чанд баробар бештар хоҳад шуд.

Ободонӣ бояд ба фардо хидмат кунад

Дар арафаи 35-солагии Истиклоли давлатӣ ба истифода супоридани иншооти нав дар маҳалла рамаи раванди васеътар аст: рушди ҳудудҳои дурдаст низ ба яке аз самтҳои муҳими ободонӣ табдил ёфтааст.

Роҳи 2,4 километраи Симбулоқ, мини-стадиони ЭЧ, бинои нави маҳалла, толори варзишии Сойхурд, қорҳои навосони шабакаи барқ ва сеҳи дўзандагӣ Сойкалон – ҳар қадоми онҳо дар алоҳидагӣ як лоихаанд. Вале дар маҷмӯъ онҳо як тасвири бузургро ба вучуд меоранд: тағйири муҳити зиндагӣ ва ташаккули имкониятҳои нави иқтисодӣ иҷтимоӣ.

Имрӯз аҳолии маҳаллаи «Каттасой»

бо гузаштаи худ ифтихор мекунад, аммо фақат ба гузашта тақия кардан кофӣ нест. Қимати воқеии мерос дар он аст, ки он барои насли имрӯз ва фардо низ хидмат кунад. Қалъаҳои қадима бояд ҳифз шаванд, то сайёҳон онҳоро бинад. Катибаҳои рӯйи санг бояд омӯхта шаванд, то таърих ба насли нав расад. Табиат бояд муҳофизат шавад, то рушди сайёҳӣ ба муҳити зист зарар нарасонад. Роҳҳо бояд обод шаванд, то одамон ва имкониятҳо ба ҳам наздик гардад. Иншооти иҷтимоӣ бояд бунёд шаванд, то зиндагӣ дар деҳа танҳо имконпазир не, балки шоииста бошад.

Ба ҳамаи маъно, ободии маҳаллаи «Каттасой» танҳо масъалаи имрӯз нест. Ин сармоягузорӣ ба фардоист. Фардо, ки дар он деҳаҳои кӯҳдомани Нурато метавонанд на танҳо бо манзараҳои зебо ва таърихи қадима, балки бо иқтисоди ғайоли, соҳибкории рушдбанда, ҷавонони боғайрат, ҷойҳои нави қор ва хидматрасонии муосир маъруф бошанд.

Ўзбекбойи РАҲМОН,
хабарнигори «Овози тоҷик».

Вилояти Навой.

Акси садо

НИКОҲ НА ҚАРОРИ ШАХСӢ, БАЛКИ МАСЪУЛИЯТ АСТ

Маълум аст, ки оила қалъаи муқаддас ва арзиши муҳимтарин дар ҳаёти ҳар як инсон ба шумор меравад. Аммо барои мустаҳкам будани оила никоҳ низ бояд дар асоси қонун бунёд шавад. Мувофиқи қонунгузории оилабандӣ ақди никоҳ ихтиёрӣ буда, он дар асоси ихзори озодонаи ризоияти ҷавонони никоҳшаванда сурат мегирад. Яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии Ўзбекистон – ҳифзи ҳуқуқи занон, саломатии пиру барно ва фароҳам овардани шароит барои рушди ҷавонон мебошад. Бо ин мақсад, тағйироти ба Кодекси оила воридшаванда, яъне дар 18-солагии муайян кардани ақди никоҳ барои мардон ва занон, як қадими муҳим ба талаботи замон ва меъёрҳои байналмилалӣ мувофиқ гардид. Аммо ба никоҳи маҷбурӣ роҳ дода намешавад ва барои ин ҷазо муайян шудааст. Никоҳ дар мақомоти сабти асноди ҳолатҳои шахрвандӣ (ЗАГС) баста мешавад. Дар ин ҳолат шахсони никоҳшаванда бо ариза дар бораи бастани никоҳ ба ин идора муқаррор мекунад ва ин ҷараён пас аз 1 моҳ бо иштироки ҳудуди онҳо амалӣ мегардад. Пас аз супоридани ариза шахсони никоҳшаванда дар муассисаҳои тиббии давлатӣ ба таври роӣгон (беул) аз муоинаи тиббӣ мегузаранд. Бастани никоҳ байни шахсоне, ки бинобар бемории рӯй аз ҷониби суд ғайриқобили амал эътироф шудаанд, роҳ дода намешавад. Қонунгузории кишвар барои он ки ин интиҳоби масъулиятноки мо дар роҳи дурусту солим бошад, баъзе маҳдудиятҳоро муайян кардааст. Ин маҳдудиятҳо қоидаҳои муҳиме мебошанд, ки онданӣ одамон, тақдирӣ фарзандон ва устувори оилавиرو дар ҷомеа ҳифз мекунад. Бинобар ин, дар муносибатҳои никоҳӣ шитоб накарда, бо шури баланд ва масъулият қарор қабул кардан зарур аст. Мувофиқи қонунгузории мо, бастани никоҳ байни ҳешовандон, яъне таго ва амак, амама ва хола бо ҷиянҳои худ роҳ дода намешавад. Барои воқеан ба муносибатҳои никоҳӣ дохил шудан бо шахси ба синни никоҳ нарасида ҷазои маъмурий муайян карда шудааст. Набояд фаромӯш кард, ки бунёди оила масъулияти бузург дар назди ҳамсар ва фарзандон мебошад. Сад афсӯс, ки ҳангоми талоқ тарафҳо ва махсусан, фарзандон ба вазъияти вазнини моддӣ ғирифт мешаванд. Роҳбари давлат дар ҷамъомадҳои марбут ба ин соҳа борҳо таъкид менамояд, ки ҳолатҳои аз супоридани алимент саркашӣ кардани баъ-

зе падару модарон, бо қарзҳои кредитӣ партофта рафтани оилаву фарзандони худ, инчунин оқибатҳои манфии никоҳҳои бармаҳал ва байни ҳешовандони наздик бояд ҳамамо – ҳокимон, «хафтонгаи маҳалла», нуруиён ва тамоми ҷомеаро саҳт нигарон кунад. Дар суди шахрвандии байниноҳиявии мо қариб ҳар рӯз масъалаҳои марбут ба бекор кардани никоҳ, ситондани алимент ва низоҳои оилавӣ аз ҷониби судяҳо дида баромада шуда, ҳулосаҳои дахлдор эълон карда мешаванд. Аммо ҳар гуна ҳаракате, ки барои вайрон кардани оила нигаронида шудааст, аз назари иҷтимоӣ ва назариявӣ номасқбул буда, барои миллат ва ҳалқи мо иллат аст. Фаромӯш накунем, ки барқарорӣ оилавӣ ва муҳаббат – бузургтарин ва мустаҳкамтарин муҳаббатест, ки байни мардум намоён мегардад. Оила ба ҳаёти инсон бахт оварда, ба он ғайзу баракат мебахшад. Доир ба ҳамаи мавзӯӣ мақолаи сархатиби ноҳияи Сарисий Ф. Қароматуллоқ тахти мавзӯи «Тўй як рӯз аст, аммо оила як умр» (12.09.2026, №72) дар саҳифаи «Овози тоҷик» рӯйи ҷопро дид.

Муаллиф менависад: «Тўй як рӯз аст, аммо оила як умр. Ин ҷумла бояд барои ҳар як падару модар ва ҳар як ҷавон дарси зиндагӣ бошад. Анъанаҳои хубро нигоҳ дорем. Бояд таъкид кунем, ки муқориза бо исрофқорӣ маъноӣ аз байн бурдани фарҳанг ва анъанаҳои миллиро надорад. Биеёд аз худ бипурсем: оё барои мардум зиндагӣ мекунем ё барои фарзанд, ...»

Танҳо касе бахтиёр аст, ки аввало дар хонаи худ хушбахт бошад. Никоҳ – ифодаи муносибатҳои байни мард ва занест, ки аз ҷиҳати мустақилият қомилан баробарҳуқуқанд. Ман ҳамеша дар ҷараёни муҳокимаи суд, махсусан ба тарафҳо тақорро ба тақор мегуям: занҳо – мураббии бузург барои мардон ҳастанд. Яке аз бузургон ҷунин навиштааст: «Ҳамсари оқилаи ман! Агар хоҳӣ, ки шахарат дар паҳлӯят бошад, ҷунон кӯшиш кун, ки ў дар ҳеҷ ҷо мисли ҳузори ту ба роҳати фароғат ва нармдилӣ дучор наояд». Меҳри оилавӣ омилҳои асосии ғузунгардӣи насли инсон аст, аммо ҳислати бадахлоқона шохасари табиат – оиларо барбод месозад.

Юлдуз МУҲАММАДИЕВА,
судия суди байниноҳиявӣ доир ба қорҳои шахрвандии ноҳияи Тайлоқи вилоти Самарқанд.

ЭЪТИБОР БА ТАЪЛИМ ЭЪТИБОР БА ОЯНДА АСТ

(Аввалаш дар сах.1).

Алҳол дар вилоти 1 154 муассисаи таълими умумӣ ва 4 157 ташкилоти таълими томактабӣ ғайолият доранд. Солҳои охири пойгоҳи моддио техникаи муассисаҳои таълими мустаҳкам гардида, барои омӯзгорон ва кӯдакон шароити муносиби ғайолият ва донишандӯзӣ фароҳам гардид.

Албатта, ин рақамҳо танҳо мазмуни пурраи натиҷаҳоеро, ки ба даст омадаанд, ифода намекунад. Зеро, бини нав – намууди зоҳирии имконият бошад, маҳз устод онро бо мазмун ғани мегардонад. Гузашта аз ин, тақягоҳи асосии ислоҳоти имрӯз дар соҳаи таълим – эътибор ба шахсияти омӯзгор мебошад. Аз ин рӯ, дар кишварамон ба баланд бардоштани маҳорати касбии муаллимон, арзёбии сатҳи таҳассус ва ҳавасмандгардонии онҳо, инчунин ба қадрдонии шоистаи меҳнати омӯзгорон диққати махсус дода мешавад.

Таъмини имкониятҳои баробар дар соҳаи таълим, пеш аз ҳама, маъноӣ онро дорад, ки ҳар як кӯдак, новобаста ба маҳалли зист ва вазъи иҷтимоии хонавода, бояд имкони таҳсилоти босифатро дошта бошад. Имрӯз ин тамоил тавассути таҳсилоти фароғир боз ҳам густариш меёбад. Дар 377 синфи фароғири 160 маҳалла вилоти 492 нафар кӯдак таҳсил мекунад. Дар муассисаҳои давлатии таълими томактабӣ 19 шахро ноҳия нис гуруҳҳои фароғир ташкил шудаанд. Агар ғиёем, ки ин ҳам нишонаи муҳими тағйир ёфтани муносибати ҷомеа ба қадри инсон ва ҳуқуқҳои ўст, ҳақиқати бебаҳс хоҳад буд.

Имрӯз вазифаи мактаб танҳо бо бозомӯзии фанҳо ба хонанда маҳдуд намешавад. Омода кардани ҷавонон ба зиндагӣ, роҳнамоӣ намудани онҳо дар интиҳоби дурусти касб ва ташаккул додани таҷрибаи қабули қарори мустақилона нис ба вазифаҳои муҳими соҳаи таълим табдил ёфтааст.

Бо ин мақсад дар 952 мактаби вилоти

вазифаи «мушовири мактаб» роҳандозӣ шуд. Соли ҷорӣ аз зиёда аз 63 ҳазор хатмкунандаи синфи 9-ум 25 ҳазор нафар ба техникамӯро равона гардидаанд. Аз 41 ҳазору 375 нафар хатмкунандагон, 35 ҳазору 825 нафар, яъне 85,8 ғои, ният доранд таҳсилро дар муассисаҳои таълими олий ё касбӣ идома диҳанд. Пеш аз муҳлат донишҷӯ шудани 1 197 нафар хатмкунанда нис аз натиҷаҳои соҳаи таълим ғувойи медиҳад. Дар пасманзари ин диғаргунӣҳо боз як омилҳои муҳим – маслиҳату насихати устод қарор дорад.

Имрӯз соҳаи таълими вилоти Фарғона танҳо бо натиҷаҳои маҳаллӣ маҳдуд намешавад. Хонандагонии боистеъдод дар олимпиадаҳои байналмилалӣ ҷойҳои ифтихорири соҳиб шуда, хатмкунандагон ба донишгоҳҳои бонуфузи хориҷӣ бар асоси грант қабул мешаванд. 71 нафар хатмкунандаи мактабҳои махсус соҳиби грантҳои байналмилалӣ гардидаанд. 10 нафар хонанда тавассути барномаи «Эл-юрт умиди» дар донишгоҳҳои «ТОП-100» и ҷаҳон таҳсил мекунад. Албатта, дар заминаи ин ҳама натиҷаҳои меҳнати пурмашаққати падару модар, ҷамоаи мактаб ва устод қарор дорад. Метагон гуфт, ки муваффақияти шоғирд бузургтарин қадрдонии меҳнати устод аст.

Таъмини иҷрои босамари вазифаҳои афзалиятноке, ки Сарвари давлат дар мулоқот бо муаллимону мураббӣён муайян намуд, дар ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии омӯзгорону мураббӣён, мусоидат ба фароҳам овардани шароити муносиб барои меҳнати онҳо аз самтҳои муҳими ғайолиятӣ мо ба шумор меравад. Аз ҷумла, қорҳо дар самти боз ҳам беҳтар кардани сифат ва мундариҷаи таълим, роҳнамоии ҷавонон ба дониш ва касбҳои муосир ва таҳқиқи пойгоҳи моддио техникаи муассисаҳои таълими мунтазам идома хоҳанд ёфт. Зеро эътибор ба таълим эътибор ба оянда аст.

Гулҷеҳра ҶҲРАЕВА,
депутати Палатаи қонунгузори Олий Маҷлис

Ўзбекистон – Ватани ягона

МИСОЛИ РАВШАНИ ҶАМБАСТАГӢ

Анҷумани байналхалқии зери унвони «Ўзбекистон – Ватани ягона», ки дар тўли ду рӯз дар Қароқалпоқистон зери шаофоти Қумити муносибатҳои байнимиллӣ ва масъалаҳои ҳамватанони хориҷӣ баргузор гардид, қариб аз тамоми ғўшаи мамлакат вакилони қавму миллатҳои гуногунро гирди ҳам овард. Онҳо дар навбати худ, дар гирди марказҳои ҷамъиятҳои миллӣ ва маданияти худ ҷамъ омадаанд ва ба ин васила арзишу ормонҳои фарҳангӣ, миллӣ ва хунарии худро ҳифзу нигоҳдорӣ мекунад.

Холо дар ҷумҳурӣ 157 маркази милли дар ғайолият асту ҳар яки он дар назди худ нектарин ва муфиду маданиятин вазифахоро ғузоштааст. Дар ин хусус дар рӯзи аввали анҷуман намоёндагонии беш аз даҳ маркази миллӣ ва фарҳангии ҷумҳурӣ аз ҳудудҳои мухталифӣ бо ҳозирон ғузориш доданд, ки баъзе аз онҳо омўхтани ва ибратпазир ҳам буданд.

– Аз вилоти Сурхондарё на танҳо ман, боз ҷаҳор вақил аз ҷор ноҳияи вилоти бо ман ба анҷуман омадаанд, – мегўяд раиси Маркази маданияти тоҷикони вилоти Сурхондарё Рамазон Абдуллоев. – Дар ноҳияҳои Бойсуну Олтинсой, Узуну Сарисий ва Деҳнав ҷамъиятҳои маданияти мо хеле ғайолианд ва дар ин ғўшаҳои вилоти онҳо аз мероси фарҳангиву адаби дар арзишҳои муосири худ қадр ва ҳифз менамоянд.

Рӯзи дуюми анҷуман бевосита бо муҳтавои рӯзи аввал вобаста буд ва он агарчи дар толор ва ҷамъомади умумӣ барпо нагардид, мисоли равшан ва ибратпазирӣ ҳамзистии қавму динҳои гуногун дар сарзамини Қароқалпоқ буд.

Аввал зиёрат ва сайр ба ноҳияи Хуҷайлӣ, ки роҳи нимсоата аз Нукус буд, ташкил карда шуд, ки меҳмонони ватаниву хориҷӣ аз қабристонҳои ҳазорсола дидан намунаанд. Ин мазор, ки холо ҳам дар он маитҳо дафн карда мешаванд, 76 гектарро фаро гирифта, дар замони гуногун шайху амиру хонҳо нис дар он дафн карда шудаанд. Роҳбалади мо аз ҳокимияти маҳаллӣ Рустам Туренов, ки худ донандаи хуби таърихи ин қабристон нис будааст, гуфт, ки соли гузашта қариб 300 ҳазор сайёҳ аз ин маҷмаа ва қабристонҳои қадимӣ дидан намунаанд ва интизор меравад, ки имсол то 500 ҳазорро қабул кунем.

Шоиистаи зикр аст, ки аз рӯйи тахминҳо яке аз мақбараҳои асри XIX ба Мадаминхон писари Алиқулихон, ки хони ҳафтуми сулолаи хонҳои қўнгироти Хева (1845-1855) аст, мутааллиқ мебошад. Ин қабристон бо номҳои гуногун, аз ҷумла «Маздакхон» нис ёд мегардад, ки дар ин ҷо санаҳои асриҳои III-IV нис сабт гаштаанд.

Бинобар суҳанони Рустам Туренов, замоне, ки истилои Чингизи муғул ба ин ҷо расид, аввалин қурбонии он ин шахри 30-ҳазорнафара гар-

дид, ки пас аз он ин макон ба қабристон бадал гардид. Дар ин ҷо инчунин аз мақбараи Чомарт (Ҷавонмард) Қасоб нис зикр гаштааст, ки бинобар маъноӣ исмаш аз баҳодурун ва муқоризони замони худ будааст.

Дар яке аз нуқтаҳои баланди қабристон қасри зери-заминие ба мо нишон дода шуд, ки онро метавон ниғини ин маҷмааъ номид. Онро ба мо ҷун Сароии зеризаминӣ муаррифӣ карданд, ки то беҳи ғунбазаш дар рӯйи замину қисми асосии он пурра дар зери хок ҷойгир шудааст ва чанд ғўр нис он ҷо мавҷуд, ки дар ин хусус ривоятҳои зиёд мавҷуд будааст. Сароии охириҳои солҳои 60-уми асри гузашта археолоҳо хангоми ҳафрийёи аз зери замин пайдо кардаанд. Ҷолиби диққат аст, ки як қисми қабристон ба мазори авестонӣ мансуб аст, ки ин далаел аз

он аст, ки мазор таърихи беш аз ҳазорсола дорад. Ҳамин тариқ, қабристон макони охири қавму халқҳои мухталиф дар замони гуногун гаштааст, ки боз як далали ғуногунмиллатӣ ин сарзамин мебошад.

Осорхонае, ки дидани он ба мо муяссар гардид, маҳалли диғари бозидмадон буд, ки метавон онро «ғавҳари ин сарзамин» номид. Осорхонаи давлатии санъати Қароқалпоқистон ба номи Игор Савитский, ки дар Нукус ҷойгир шудааст, (дар сурат) дар як вақт метавонад фақат як ғоииз хазинаи худро ба намоиш ғузорад, зеро барои бештар аз он инҷо имконият вучуд надорад.

Игор Савитский, ки худ зодаи Киев асту тақдиршаро ба Қароқалпоқистон узаван пайваستاаст ва хатто дар Нукус дафн намунадашро васият намудааст, тамоми умри

69-солаи худро барои омўзиш ва ҷамъовариҳои осори ғузаштаву имрӯзаи ин воҳа ва на танҳо ин воҳа бахшидааст. Осорхона соли 1966 қори худро шуруъ намунадаст, ки ҳоло барҳақ якумин дар Осиёи Марказӣ ва дуғумин дар ҷаҳон «Русский авангард» ба ҳисоб меравад ва холо ҳар моҳ аз он беш аз ҷаҳор ҳазор сайёҳ дидан мекунад.

Ин музей ҳам тимсоли боз як рўҳ ва арзиши байналмилалӣ сарзаминамон мебошад, ки бо ҳамадаси ва ҳамбастагии тамоми миллати мамлакат бунёд гардида, ҷун мисоли сармоии асосии ҷамъият ва диёр ҷилва мекунад, ки мақсад ва ҳадафи аслии анҷумани мазкурро равшан ва дақиқ ифода менамояд.

Тоҷибой ИҚРОМОВ,
ТОШКАНД – НУКУС –
ТОШКАНД.
Ақсардор: муаллиф.

ГУЗАШТИ УМРИ ОМЎЗГОРИ ҲАМАДОН

Мӯйсафедро дар деҳаи Фелони ноҳияи Шахрисабз бо эҳтиром Абдукарими муаллим меғянд. Ин ифодаи лаболаб аз самимият зуд-зуд аз забони пиру барнои деҳа берун омада, ба гӯшҳои омӯзгори солхӯрда аҷаб форам менишинанд. Ё ягон-ягон шогирдони бақибат чун Рӯзибойи Қурбониён, Карим Халил... муаллимо «Устод Чумъаев» ном мебаранд, ки ўро боз ҳам ба домани сурур мекашанд. Вақте ба номаш вожаҳои «муаллим» ё «устод»-ро изофа кардаву садо мезананд, дили мӯйсафед аз фараҳ лабрез мегардад. «Пас, хидматҳои ӯ дар назди халқу ватан баробас нарафта, ҳанӯз меҳраш дар дили шогирдон пойбарчост» — ҳаёле қомати ҳамидаш як вачаб сабзида, аз дил мегузаронад Абдукарим Чумъаев.

(Лавҳа)

Вақте ворида ҳотай саросар саби-зи ин омӯзгори кӯхансол гаштем, Абдукарим Чумъаев чун одат дар рӯи як ҳаракати пуштақдор нишаста, нигоҳи баҳасрати худро гоҳ ба самти деҳа ва гоҳе ба қадри дарахтони гарки мева бурда, шояд аз гузашти шитобони умр меандешид. Чун саломгӯён аз бараши чой гирифта, ҳол пурсидем, нигоҳи ҷашмони аз нишот нур ёфтаи ӯ нам оварданд.

— Ҳар рӯз қорам ҳамаин: боғро як давр задаву ҳаёлан бо ин дарахтони пурбор суҳбат ораста, ниҳоят дар ҳамаин курсӣ менишинам. Бештар китоб мехонам, фурсаташ, ки расид, сари саҷода нишаставу бо Худои худ роз меғӯям. Зиёдтар мунтазир менамоям, ки аҳаде ба ҳавли сар халонда, бо ҷаҳор ҳарфи мулоимаш танҳоии мани пирро бизудояд. Хайрият шумо омадед. Сарам ба осмонҳо расид, — меғӯяд аз фараҳ ғул карда ӯ. — Як сол аст, ки ҳаёти ман тақуруш шуд. Ба домӣ гуссаҳо афтада, басо ранҷ мекашам.

Устод Рӯзибойи Қурбониён чун шахси огоҳ аз ташвишҳои муаллим бо чанд суҳани гарм дили ўро таскин дод ва охишта аз чой хест, то бо писари ӯ Комилҷон дидор бинад, ки дуртар аз мо тани ранҷури худро дар ҳимояти ускунаи оҳани ҳаҷропай супурда, ҳоло шояд аз алами фурузон лаб зерӣ дандон мегирифт.

— Як сол шуд, ки ҳоли бачаҷонам ин ҳел ваҳими сангин аст. Аз дарахт афтадаву миёнаш лат хӯрд. Сутунм-ўхрааш осеб дидааст.

Дили омӯзгори пир ғанда шуд. Аз ҷайб рӯймолча гирифта, ба дидагони тари худ бурд ва ҷашм гурезонда, ба саҳни боғ нигарист. Ин замини санглохро, ки замоне дар канораи деҳа воқеъ ва ҳоло дар ихотаи ҳавлиҳои зиёде монда буд, Абдукарими муаллим ба зарби белу каланд сабуз борвар сохтааст. Дар як гӯша манзиле бунёд карда, ки аз ҳамаин хонаҳо ҳафт нафар фарзандони ӯ паронҷак шудаду ба оғуши ҳаёти мустақил рафтаанд. Кунун онҳо ҳар қадом оилае бунёд карда, ба ташвиши рӯзгори худ банд ҳастанд. Дар домани ҳамаин замини лабташ-на радда-радда дарахтони себу нок, туту гелос... ҳам шинондааст. Дар парварishi чорво низ дасту панҷа нарма кардааст. Вай ҳар ниҳоли ҳотайи худро ба сони шогирдони дабистони хеле дӯст доштаву парвариш кардааст ва инан ҳама борвар гаштаанд. Акнун тани Абдукарими муаллим он тавонеро надошт, ки зуд баланд шудаву себу нок пухтаро аз шохсорон бичинад. Ҳавои тирамоҳи кӯҳистон номафҳум аст: дар як дам тағйир ёфта, ғуборолуд ҳоҳад гашт. Аммо писар дар ин ҳол...

Абдукарим Чумъаев аз нигоҳи по-

суҷӯи мо маъни бардошта:

— Агар як ишора кунам, набараҳо дар як дам ҳосили боғро ҷамъ меоранд. Шукри буданашон. Аммо... агар Комилҷон мисли қадим сихат мебуд, на таҳо ба кори боғ кӯмак мекард, балки парастори мани мӯйсафед ҳам мешуд. Чӣ илоҷ, ҳоло ман парастори ӯ! — меғӯяд ва бӯхсе гулгуириш мекунанд.

То фурсате аз андешаҳои вазнин раҳо ёбад, суҳанро ба рӯзгори гузаштаи муаллим мебарам. Аз нақлҳои ин марди фозил дармеебам, ки ин омӯзгори фанни забон ва адабиёти тоҷик 20-уми январи соли 1948 (дар шароити ҳеле мураккаби баъдичангӣ) дар оилаи марди деҳқон — Чумъа Каримов ба дунё омадааст. Соли 1964 мактаби миёнаи рақами 55-уми ноҳияи Шахрисабзро хати карда, чанд муддат дар бари қиблагӯша ба қорҳои кишоварзӣ машғул гаштааст. Аммо меҳру муҳаббат ба китобу дафтар ўро ором намеғузоштанд. Пайваста дар фикри ин меғашт, ки аз машаққатҳои қори кишоварзӣ, ки он соло боз ҳам дандоншикан буданд, қанор равад ва дар ягон мактаби сатҳаш баланд таҳсил карда, ба орзуҳои дил бирасад. Он солҳо дар шаҳри Китоби вилоти Қашқадарӣ курси якҷолаи омодаосии муаллимон ифтитоҳ ёфта буд. Абдукарими ҷавон асноди дарқориро омода сохт.

меғӯяд муаллим.

Вай ҳамаи ин фанҳоро бо маҳорати баланд ба хонандагон тадрис меод. Ин аст, ки ӯ дар байни ҷамоаи омӯзгорон чун муаллими ҳамадон ном бароварда буд. Дахҳо шогирдони муаллим дар мактабҳои олии ҷумҳурӣ ва берун аз он хонда, соҳиби касбҳои гуногун шудаанд. Хусусан, бо ду шогирди худ: Рӯзибойи Қурбониён (устоди забон ва адабиёти тоҷик) ва Баҳриддин Шерназаров (ҳуқуқшиноси касбӣ) ифтихор дорад. Ҳамчунин аксари омӯзгорони мактаби деҳа шогирдонаш ҳастанд, ки ҳамеша ўро эҳтиром мекунанд.

Абдукарим Чумъаев замоне зиндагӣ-номаи худро, ки чун ҳаёти ҳама гоҳ ҳамвору гоҳе фарозиро доранд, дар ҳарорат нақл карда, боз ба писари кенҷаи худ — Комилҷон маълӯл назар партофта, ба ғам мепазад. Аз завҷаи меҳрубонаш, ки як сол пеш вафот карда буд, ёд оварда, ба риққат меояд.

— Агар Анваройи зинда мебуд, шояд имрӯз дукаса фишори бесобиқаи ҳаётро таҳаммул ва паси сар мекардем. Барои марди синну солш ба ҷое расида бидуни маҳрами тан зиндагӣ зиндонро менамояд! — дар тафаккури гарон ҷабин менамояд боёи Абдукарим. — Аммо боз ҳам шукр, ки дар барам набараҳои меҳрубонам ҳастанд. Ҳарчанд писарони калониам Шухрату Абдуҳалим, Абдурахиму Абдуҳалим аз пайи ҷидани ризки парешон дар ҳориҷ қарор доранд, гаҳу ногаҳ занг зада, ҳол меурсанд ва дили шикастаи маро ба зиндагӣ як навъ гарм месозанд. Дуҳтаронам Ҳилолаву Сайёра мудар аз ҳолам воқифанд. Аммо ин ҳама ҷойи меҳрубонии ҳамаи фароимро намегирифтааст.

Вай даст ба дуо мекӯшояд ва аз он меболад, ки аз раҳи дуре маҳз ба аёдаи ӯ расидаам. Мебинам, ки бори дилаш заррае сабук гаштааст. Охир, беҳуда нагуфтаанд: захри одамро одам ҳоҳад гирифт! Мо як пора аз ғуссаҳои ин омӯзгори пирро бар дӯши дил ниҳода, мутаассир аз ин макон — ихотай саросар сабуз ҳуррам ва дарахтзори муаллим Абдукарим Чумъаев берун рафтем. Аммо боз ҳаёлам ба зиндагӣ омӯзгори пир — боёи Абдукарим банд менамояд: оё аҳли маорифи минтақа ҳадди ақал дар рӯзҳои Иди омӯзгорон аз собиқадорони ин соҳа ёде мекунанд?! Ростӣ, бисёр меҳоҳам бовар кунам, аммо...

Шариф ХАЛИЛ,
ҳабарнигори «Овози тоҷик»
дар вилоти Қашқадарӣ.

Акси садо

КИТОБИ ДАРСӢ ҲАМ МУҲЛАТИ ИСТИФОДА ДОРАД, АММО...

Дар шумораи 75-уми рӯзномаи «Овози тоҷик» (23 сентябри соли 2026) мақолаи омӯзгори синфҳои ибтидоии мактаби таълими умумии рақами 49-уми ноҳияи Фориши вилоти Қиззах Қурбон Маҳкамов таҳти унвони «Китобҳои дарсиро қай нав мекунанд?» ҷоп шуд.

Муаллиф дар мақола масъалаи кӯхнаю фарсуда шудани китобҳои дарсӣ, бахусус, китобҳои дарси синфҳои ибтидоиро матраҳ наму-да, таъкид мекунанд, ки имрӯз дар ҷараёни дарсҳо аз китобҳои кӯхна истифода бурда мешавад ва ин ҳолат барои аздуд намулдани ма-води таълими аз ҷониби хонан-дагон мушкулот ба мибн меорад.

Сад афсӯс, ки ин масъала ба мактаби мо низ бегона нест. Дар муассисаи таълими мо таълим ба забони тоҷикӣ аст. Ҳоло 156 на-фар қор хонанда таҳсил мегиранд ва ба онҳо 18 нафар омӯзгор таъли-му тарбия медиҳанд.

Шароити моддию техникаи мактаб низ ба талаботи замон му-тобиқ мебошад. Бинои нави му-

ассиса соли 2025 мавриди и-стифода қарор гирифта, хонанда-гон дар синфхонаҳои барҳаво ва шароити мусоид таҳсил мегир-ранд.

Албатта, ин ҳама дастовардҳо натиҷаи таваҷҷуҳи ғамхори пай-ваस्ताи давлату ҳукумат ба соҳаи таълим, баланд бардоштани ма-қоми омӯзгор ва фароҳам овар-дани шароити мусоид барои таъ-лиму тарбияи насли наврас ме-бошад.

Аммо таълим танҳо бо бинои наву шароити хуб маҳдуд наме-шавад. Дар маркази ин раванд китоб қарор мегирад. Воқеан, агар хонанда китоби дарси мӯ-носиб, муосир ва босифат на-дошта бошад, ҳатто беҳтарин

шароити моддию техникаи низ наметавонад мушкулоти таълим-ро ҳал намояд.

Маҳз аз ҳамаин ҷиҳат, вақте су-хан дар бораи таъмини хонан-дагон бо китобҳои дарсӣ ва ҳолати китобҳои мавҷуда ме-равад, наметавонем ваъзро қано-атбахш арзёбӣ кунем. Дар акса-ри синфҳо норасоии китобҳои дарсӣ мушоҳида мешавад. Ҳатто баъзе донишомӯзон аз китобҳои якдигар истифода мебаранд. Ин ҳолат, бешубҳа, ба раванди таъ-лим таъсир мерасонад.

Мушқили дигар ҳолати китоб-ҳо мебошад. Қисми зиёди онҳо тӯли солҳо истифода гардида, фарсуда шудаанд: муковаҳо-шон дарида, саҳифаҳо қанда ё осеб дидаанд ва ҳатто дар баъ-зе китобҳо саҳифаҳои алоҳида нестанд. Чунин китобҳо, ки бояд яке аз воситаҳои асосии таъли-му донишомӯзии хонанда бо-шанд, имрӯз худ ба мушқили раванди таълим табдил ёфтаанд.

(Давомаш дар саҳ.4).

Мероси маънаӣ

Дар пойтахти кишварамон 1-уми октябр ба муносибати Рӯзи муаллим ва мураббӣён як қатор чорабиниҳо баргузор гардид.

Иштирокчиёни чорабиние, ки ба муносибати ин ид ташкил карда шуд, дар боғи «Ўзбекистон Нав» ҷамъ омада, дар пойи «Ёдгори истиқлол» гул гузоштанд. Дар он корман-дони Вазорати таълими томактабӣ ва мактабӣ, муаллимон, мураббӣён ва намондагонии соҳаи маориф иштирок карданд.

Дар чорабинӣ бори дигар таърихи пурғановат ва ҷадинасраи халқи мо, аънаҳои давлатдорӣ миллий, шуҷоат ва мероси маънавий аҷдоди бузургамон ёдоварӣ шуд.

Суратгир: Н. ХАЙДАРОВ (ЎзА).

ТАБИАТ МЕКУНАД МОРО ТАБОБАТ

(Давомаш. Аввалаш дар шумораҳои гузашта).

Баланд бардоштани қувва (тонус)-и организм

Карам холестерин ва мөөеҳои зиёдагии организм инсонро ҳориҷ мекунанд ва аз дарди артерийҳо (атеросклероз) пешгири менамояд. Масуният (иммунитет)-и организми қавӣ гардонда, ба муборизаи самарабахш бар зидди сироятҳо кумак мекунанд. Ҳамчунин, барои зуд шифо ёфтани захмҳои бадан мусоидат менамояд, устуҳнҳоро му-стаҳкам карда, сирӣ дандонро барқарор мекунанд, мубодилаи моддаҳоро беҳтар ме-гардонад, фаъолияти бофтаҳои пайвасту-нандаро хубтар карда, баданро солим ва шахсро ҷавон нигоҳ медорад.

Барои ҳориҷ кардани намакҳои зиёдатӣ

Аз решаи шириңбия (қизилмия, солод-ка), мушхор (лопух, қарикиз), қоқу (момо-қаймоқ) ва гули газна (крапива) — ҳар қадом 2 қошқӣ гирифта, майда кунед. Аз ин омех-та 4 қошқиро ба кумкума (термос) андохта, аз болоаш 1 литр оби ҷӯш резед. Шабона дам карда монед. Рӯзе 3-4 маҳал нимисти-қонӣ бинишед. Решаи қоқу дар ҳориҷ кар-дани сафро воситаи хуб ба ҳисоб меравад. Як маром ҳориҷ шудани сафро дар навбати худ ба ҳал шудани намак мусоидат меку-над.

Барои нест кардани гӯшти зиёдатӣ

Агар сурма моланд, гӯшти зиёдагии дар захм пайдошударо нест мекунанд.

Ҳангоми остеохондроз

Шумо метавонед аз воситаи омодаи до-рухона — пластири қаламфури (перцовый пластр) низ истифода баред. Он ҳангоми остеохондроз ва дарди бугуму муфид аст. Пластиро бояд ба ҷойи дарднок гузошт. Агар нисбат ба дарди маълумӣ бештар сӯзиш диҳад, пластиро гирифта, ба пӯст вазелин молидан лозим аст.

Ҳангоми варамӣ гӯш (тит)

Ҳангоми варамӣ гӯш 1 литр шарбати лимӯ ва 1 дона лимӯро мегирад. Нахуст лимӯро аз гӯштимакунак гузаронда, ба он шарба-ти лимӯи тайёр (санотӣ)-ро омехта кунед. Ин шарбатро рӯзе 1–2 истикон ҳангоми та-боти тит бинишед.

Ҳангоми офтоб задан

Ҳангоми офтоб задан на танҳо бадан гарм мешавад, балки пӯст ҳам сӯхташ мумкин. Агар сабук сӯзад (пӯст сурх шуда, варам кунанд ва ҳангоми ламс дард эҳсос шавад), ба он вазелин ё рағвани растанӣ молидан қиёф аст. Агар 3–4 рӯз аз нуруҳои офтоб худро эҳтиёт кунед, осеб худ аз худ бартар-аф мешавад.

Барои тартиб овардани фаъолияти рӯдаю меъда

Ба 10 г (3 қошқ) судай гулбарғҳои гули бемарг (бӯзнок) 200 мл (1 истикон) обро, ки ҳарорати хонаро дорад, андозед. Заф-ро пӯшида, 30 дақиқа дар оби ҳаммом гарм кунед ва зуд-зуд омехта намунад. Баъд ҳу-нук карда, соф кунед ва то 200 мл шудани он об илова намунад. Дар як рӯз 3–4 маҳал, 10–15 дақиқа пеш аз ҳӯрок, 1 қошқӣ истеъмол кунед. Омехтае, ки аз гулбарғҳои гули бемарг омода шудааст, хусусияти пешобронӣ, тағйир додани таркиби кимиё-вии сафро ва ба танзим даровардани фаъо-лияти меъдаву рӯдаро дорад.

Ҳангоми бемориҳои меъда

0,5 кг гулқарам, 1 дона тухми ҷӯшонидашу-да, 2 қошқ пиёзи сабзи резашуда, 1 қошқ рағвани зайтун, 1 қошқча сирки себ ё ангур, 1 қошқча шакар, мувофиқи таъ-ба намак, мурч, зиравор ва қабудӣи гирифта мешавад. Пеш аз пухтани гулқарам, онро аввал ним соат дар оби ҳуңуки камч шӯр нигоҳ доштан лозим аст. Сипас, дар оташи паст оҳишта ҷӯшонида мепазанд. Гулқара-ми пухтаро ба қисмҳо ҷудо карда, бо сир-ко, шакар, намак, мурчи себ ва рағвани зайтун омехта мекунанд. Ҳӯроки омодашу-даро ба табақ кашада, аз болояш таъ ба пиёзи порашударо пошида, рӯи дастор-хон мегузоранд.

Ҳангоми бемориҳои қисмати меъдаву рӯда, инчунин дар баъзе ҳолатҳои сустии ҷинсий, истеъмоли ин ҳӯрш мувофиқи мақ-сад мебошад. Бахусус, барои шахсоне, ки аз тапиши дил (хафакон), фарбеҳӣ ва диа-бетӣ қанд азият мекашанд, фойдабахш ме-бошад. Пеш аз наҳорӣ ва бидуни омехта бо дигар ҳӯроҳо истеъмол намунад тавсия ме-шавад. Ҳамчунин яқҳо бо шарбати сабзи истеъмол намунад низ муфид аст.

(Давом дорад).

Таҳияи **З. ҲАМДАМОВА,**
А. РҶЗИМАТОВ.

САРИОСИЁ ДАР ОИНАИ ЗАБОНИ МАРДУМ

Забон ҳамчун яке аз муҳимтарин руқҳои ҳастии миллий на танҳо воситаи муошират, балки бозгӯнандани таърих, фарҳанг, ҷаҳонбинӣ, урфу одат ва тафаккури мардум ба шумор меравад. Дар ин замина, омӯхтан ва ҳифз кардани лаҳҷаҳо, гӯйиҳои маҳаллӣ, воҳидҳои фразеологӣ, вожаҳои шевагӣ ва унсурҳои фарҳанги маънавии мардум аҳамияти хоси илмӣ ва фарҳангӣ дорад. Маҳз аз ҳамаин нуқтаи назар, «Фарҳанги ибараҳои рехта, вожа ва боварҳои мардуми Сарисосиё» ба сифати пажӯҳиши муҳим дар самти ҷамъ овардан ва ҳифз намулдани мероси забонӣ ва фарҳангии тоҷикони Сарисосиё арзёбӣ мегардад.

Муаллифони китоб доктори фал-сафа оид ба илмҳои филологӣ Чумъ-абой Ҷамолов ва донишҷӯи бахши забони тоҷикӣ Донишгоҳи давлатии Фаргона Шаҳноза Боборҷабובה ме-бошанд. Китоб таҳти таҳрири мута-хассисони соҳа омода ва аз ҷониби олимону устодони соҳа тақриз шу-дааст. Ин ҳолат аз таваҷҷуҳи муал-лифон ба арзёбии касбӣ ва ҷанбаҳои

илмӣ маводи ҷамъоваришуда ша-ҳодат медиҳад.

Китоб аз се бахши асосӣ:

- 1.«Ибораи ифодаҳои рехта»;
- 2.«Фарҳанги вожаҳои шевагӣ»;
- 3.«Боварҳо (шугунҳо)-и маълуми мардуми Сарисосиё» иборат аст.

Дар бахши аввал ибараҳои рехта ва ифодаҳои фразеологӣ хоси гуф-тори мардуми Сарисосиё ҷамъ овар-

да ва маънои онҳо бо забони адабӣ шарҳ дода шудаанд. Барои аксар воҳи-дҳо ҷумлаҳои намунаӣ аз нутқи маҳаллӣ мебошанд, ки арзиши амалии фарҳан-ро афзун менамояд. Зеро хонанда на танҳо маънои ибора, балки тарзи исти-фодаи онро низ дар нутқи зинда дарк мекунанд.

Чунонки, ибараҳои «Аз сӯзан то риш-тай», «Аз қарқи дилам», «Муллои бета-ҳорат», «Биринҷаш обнобардор», «Да-ҳан зада дидан» ва дахҳо воҳиди дигар ҷиҳатҳои хоси тафаккури мардумӣ ва тарзи баёни образҳои фикрро инъи-кос мекунанд.

Бахши дуюм ба вожаҳои шевагӣ ба-шида шудааст. Онҳо қисми муҳими ме-роси забонии мардуми Сарисосиёро таш-кил медиҳанд. Муаллифон ба хусусия-тҳои овозӣ ва шакли ин вожаҳо низ таваҷҷуҳ намуна, кӯшидаанд талаффузи маҳаллийро то ҳадди имкон инъи-кос на-моянд.

Намунаҳоро чун хусур, ҳевар, баттол, иҷоб ва ғайра оварда шудаанд, ки қисме дорои муродии умумистеъмолий ме-бошанд, қисми дигар бошад, хусусияти маҳаллӣ дошта, барои муайян кардани вижаҳои лексикӣ гӯйиши Сарисосиё

аҳамият доранд.

Бахши сеюм «Боварҳо (шугунҳо)-и маълуми мардуми Сарисосиё» — ҷанбаи фолклорӣ ва мардумшиносии асарро таъкиф медиҳад. Дар он бовару эъти-қод, ирими сирим ва шугунҳои маълуми мардуми ҷамъоварӣ ва шарҳ дода шу-даанд.

Боварҳои мардумӣ аз унсурҳои му-ҳими фарҳанги маънавий ҷомеа мебо-шанд. Онҳо муносибати инсонро ба та-биат, воқеаҳои зиндагӣ, тақдир, неку бад ва падидаҳои номаълум инъи-кос менамоянд. Аз ин ҷиҳат, ҷамъовари-шунин мавод на танҳо барои фолклор-шиносон, балки барои забоншиносон, мардумшиносон ва фарҳангшиносон низ муҳим аст.

Агар яке аз муҳимтарин бартариҳои китоб ҷамъовариши маводи зиндаи гуф-торӣ бошад, истифодаи ҷумлаҳои на-мунавии гуфторӣ маҳаллӣ хусни дигари асар аст. Он барои таҳқиқи хусусиятҳои синтаксисӣ, морфологӣ, фонетикӣ ва услубӣ гӯйиши Сарисосиё имкон фаро-ҳам меоварад.

Дар фарҳанг зиёда аз 900 ибора ва ифодаи рехта, тақрибан 600 вожаи ше-вагӣ ва анқариб 200 бовари мардумӣ

гирдоварӣ ва шарҳ дода шудаанд.

Китоб ҳам барои мутахассисони соҳаи забоншиносии, ҳам доираи васеи дӯстдо-ронии забон, адабиёт, фолклор ва фар-ҳанги мардумӣ пешбини шудааст. Ал-батта, он фарогирӣ пурраи ҳамаи иба-ра, вожаҳои шевагӣ ва боварҳои ноҳияи Сарисосиё нест ва аз ин рӯ шояд дар нашрохи минбаъда тақмил дода шавад.

Дар маҷмӯъ, «Фарҳанги ибараҳои рехта, вожа ва боварҳои мардуми Са-рисосиё» пажӯҳиши судманди илмию амалӣ буда, барои омӯзиши хусусиятҳои забонӣ ва фарҳангии тоҷикони Са-рисосиё аҳамият дорад.

Онро метавон ҳамчун маводи ёрира-сон барои таълими диалектология, лек-сикология, лексикография, фразеоло-гия ва фолклори тоҷик, инчунин барои қорҳои курсӣ, рисолаҳои магистрӣ ва таҳқиқоти минбаъдаи илмӣ истифода кард.

Фозилҷон ШУКУРӢ,
дотсенти Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш. Рашидов,
доктори фалсафа оид ба улуми филологӣ (PhD).

МАВЛАВИХОНӢ ДАР РӢЗИ МАВЛОНО

МАВЛОНО АЗ НИГОҶИ МУТАФАККИРОНИ ШАРҚУ ҒАРБ

Шоир ва мутафаккири бузурги тоҷик Мавлоно Чалолиддини Балхӣ (1207-1273) аз зумраи он нобиғогони миллати куҳанбунёди мо, чун Ибни Синову Фирдавӣ, Ҳофизу Умарӣ Хайём аст, ки на танҳо дар Шарқи асримиёнагиву имрӯза, балки дар Ғарби Замони наву даврони муосир низ маълуму машҳур мебошад. Бо сабаби ин шухрату беназирии худ шахсият ва шеърӣ Мавлоно аз тавачҷуҳои мутафаккирони шоирон, донишмандону муҳаққиқони зиёде аз кишварҳои гуногуни олам қарор доштааст.

Дир ба шахсият ва осори Мавлоно маълумоти зиёде дар таъриху маънавияти ғуногуни асримиёнагӣ ва таҳқиқоти илмиву осори бадеии муосир оварда шудааст. Бо зикри ақидаи чанде аз бузургони гузаштаву донишмандони муосир, ки дар поён оварда шудааст, метавон мақоми ин шахсияти нотақорро дар илму фалсафа, адабиёту фарҳанги ҷаҳонӣ ба таври воҳеҷ дарк намуд.

Яке аз мутафаккироне, ки ба Мавлоно тавачҷуҳо доштааст, ин адаби бузург Шайх Саъдии Шерозӣ (1181 ё 1205-1292) махсуб аст. Бояд иттилоъ дод, ки Мав-

лоно Чалолиддин бо шахсиятҳои бузурги замонааш вохӯрдааст, ки аз ҷумлаи онҳо дар маънавияти Саъдӣ, Фахруддини Ироқӣ, Қутбуддини Шерозӣ ва ғайраҳо зикр шудаанд. Ин аст, ки дар «Бӯстон»-и Саъдии Шерозӣ ёддоштҳои чун «мардест покизабум, шиносову раҳбар дар ақсои Рум» ва «Дониш Бахш» дучор меоянд, ки онҳоро муҳаққиқони муосир ишора ба шахсияти Мавлоно ҳисобиданд.

Шеърӣ ақидаи Мавлоно ба мутафаккирон ва мактабҳои зиёде ирфониву фалсафӣ таъсир гузоштааст. Ҳатто баъзе адибону мутафаккироне, ки

чандон ба ирфон иртиботе надоранд, худро аз пайравони Мавлоно ҳисобиданд. Суханони шоири машҳури тоҷик Камоли Хучандӣ (1321-1400) ғувҳои равшани ин нуктаанд:

Румӣ ба замини Рум зада нақб, Аз хоки Хучанд сар баровард. Оид ба осори Мавлоно дар як қомусномае бо забони русӣ баҳраи қайд гардидааст, ки «Маснавийи маънавий» яке аз маҳбубтарин китобҳои хонданбоб барои аҳли олами исломӣ, ба истиснои руҳониёни мутаассиб буд. Чунин ашхоси мутаассиб «Маснавий»-и Мавлоноро «каломи сӯфийи шум» меҳонданд. Вобаста ба ин қобили зикр аст, ки ононе, ки «Маснавий»-и Румиро фаҳмидаанд, дар машраби муаллифаш будаанд, ин китобро «Қуръон дар забони паҳлавӣ» хондаанд, яъне Мавлоно дини худро либоси ориёӣ ва ирфонӣ пӯшондааст. Ононе, ки «Маснавий»-ро боз ҳам хубтар фаҳмидаанд, вале дар машраби муаллифаш нестанд, ба ин асар «Каломии сӯфийи шум» ном ниҳодаанд, яъне Мавлоно динро таҳриф намулдааст. Бояд таъкид намуд, ки Мавлоно, дарвоқеъ, на танҳо андешаи хосса дошта, маъниҳоро ба таври худ тафсир мекунад, балки шоири қолабишан низ буда, қолабҳои шеъриву забониро мешиканад. Аз ҷумла, ӯ исмиро чун сифат бо дараҷаҳои ғайриодӣ мекунад (Дар ду ҷамъи ман нишин, ай он, ки аз ман мантарӣ), илми арӯсро қурбони маъний мекунад ва ғайра, ки ба маҳбубияту шухрати шахсияту осори ӯ миёни мутахассисону мардуми муқаррарӣ таъсири манфӣ нарасониданд. Шоири тоҷик Нақибхон Туграли Аҳрорӣ (1865-1919) маъз ҳаминро ба назар гирифта, гуфтааст:

Мавлавии Рум надиҳад арӯ, Лек нақби ҳароми кирибист. Мухаммад Иқболи Лоҳури (1877-1938) ба шахсияти Мавлоно беш аз дигарон тавачҷу намулда, дар «Қовиднома»-и худ дар қатори мутафаккирони дигари бузурги Шарқи Ғарб – Мансурӣ Ҳаллоҷ, Носири Хусрав, Ғолиб, Фанис Кашмирӣ, Чамолуддини Афғонӣ, Ф. Нитше, Л. Толстой ва ғ. образи ӯро офаридааст. Мав-

лоно дар ин маснавий ба ҳайси орифе баромад мекунад, ки донандаи ботин, на зоҳир, маъний, на шакл аст:

З-он, ки Румӣ мағзро донад зи пӯст, Пойи ӯ муҳкам ғитад дар пойи дӯст.

Файласуфи машҳури олмонӣ Георг Ҳегел (1770-1831) дар китоби шухратҳои худ – «Қомуси илмҳои фалсафа» ба ин мутафаккир мақоми олӣ раво дида, гуфтааст: «... барои Чалолуддин Румии олиҷаноб нақши аввалро махсусан ягонагии руҳ бо Воҳид иҷро намуда, ин ягонагии ҳамчун ишқ тафсир карда мешавад».

Қобили тазаккур аст, ки шахсияти Мавлоно ва шеърӣ ӯ дар Ғарб тавассути тарҷумаҳои машҳур гаштааст. Тарҷумаи шеърӣ ирфонии Мавлоноро дар ин минтақа баъзе руҳониёни масеҳӣ меҳостанд бо мақсади худ – ҳамчун муқовимат ба интишоари васеи шеърӣ ақидаи Умарӣ Хайём (1048-1131) оид ба майгусорӣ дар олами Ғарб истифода кунанд. Аз ҷумла, муҳаққиқ олмонӣ А. Шиммел таъкид доштааст, ки соли 1903 фақеҳи масеҳии шотландӣ Уильям Хастӣ тарҷумаҳои олмонӣ шеърӣ Мавлоноро, ки аз ҷониби Рюккерт ба сомон расида буданд, дар шакли ғазал ба забони англисӣ баргардонид, то ба парастии шеърӣ хайёмӣ оид ба майгусорӣ байни масеҳиён анҷом бахшад. Дар ҳар сурат, маъз ҳамин тарҷумаҳои моҳирона ва интиҳоби дурусти мутарҷимон, ки бехтарин ғазал ва таъсирҳои Мавлоноро мавриди тарҷума қарор додаанд, сабабҳои интишоари осори ӯ дар кишварҳои Ғарб ва минбаъд боиси шухрати оламшумули мутафаккир гардиданд.

Дар тарҷумаи шеърӣ Мавлоно ва шухратҳои гаштани ӯ дар олам шоир ва адабиётшиносии амриқӣ Колман Баркс (с. тав. 1937) хидматҳои бузурге ба анҷом расонидаст. Ӯ ҳаёт ва осори Мавлоноро бузургро, ки дар ҳури эҳтиҷоти тамоми мардуми ноёнаста аз макону замони зистагон аст, дар китобаш «Ҷаҳари Румӣ» (соли нашраш 1995-

2007) чунин баҳогузорӣ намулдааст: «Форсҳо ва афғонистонӣ Румии бузургро Чалолиддини Балхӣ меғунанд. Ӯ 30 сентябри соли 1207 дар шаҳраки хурде дар Вахш (Тоҷикистони имрӯза) воқеъ дар наздикии шаҳри бузурги Балх (Афғонистони имрӯза), ки он замон яке аз марказҳои империяи бузургро Ҳоразмшоҳиён буд, таваллуд шудааст... Ҳама ашъори Румӣ ин шухбат дар дохилу берунӣ ҷамоати орифони шо-гирдонаш аст, суҳбатест, ки аз ҳудуди фазову вақт берун мебошад». Бояд тазаккур дод, ки тарҷумаи ашъори Мавлоно ба забони англисӣ аз ҷониби К. Баркс боиси он гардид, ки дар охириҳои асри гузашта ва ибтидои асри навин дар адабиёти англисзабон нақши осори Мавлоно ҳатто аз нақши ашъори шоири англис Шекспир (1564-1616) болотар рафт. «Чунин ҳолат дар сесади соли охир мушоҳида нашудааст», – навиштааст дар ин бора муҳаққиқи русзабони муқими Амрико Сергей Сечив.

Олими дигари амриқӣ Ф.Д. Люис таҳқиқоте бо номи «Зиндагӣ, таълимоти ва назми Румӣ» (соли нашраш 2000) анҷом дода ва дар он маълумоти тарҷумаҳои Румӣ, ки дар асари париди Мавлоно – Баҳоуддини Валад «Маориф» зикр шудаанд, таҳлил намулда, менависад: «Баҳоуддин шояд дар Балх таваллуд шуда бошад, вале ҳадди ақал байни моҳҳои июни соли 1204 ва соли 1210...» дар даврони, ки Румӣ таваллуд шудааст, Баҳоуддин дар хонааш дар Вахш иқомат дошт. Маъз Вахш, на Балх қароргоҳи доимии Баҳоуддин ва оилааш то даврони тақрибан панҷсолагии Румӣ буд». Аз нигоҳи Ф.Д. Люис шеърӣ Мавлоно баъд аз 800 сол аз таваллудаш ҳам, то кунун ҷозибатӣ худро аз даст надода, осори нашршудаи ин мутафаккири тоҷик то имрӯз серхариҷдоратин китобҳо дар ИМА боқӣ мондаанд.

Хуршед ЗИЁИ, доктори илмҳои фалсафа, профессор.

Дар чорсӯйи зиндагӣ

«ОНҶО БА МАН БОВАР МЕКУНАНД!»

Вай ва се нафари дигар дар яке аз хонаҳои кироӣ, воқеъ дар шаҳри Тошканд, зиндагӣ мекунанд. Нафаре аз онҳо мисли ӯ дар бозор ба аробакашӣ машғул аст. Дуи дигар аз ҳисоби пули аз мардикорӣ рӯзона бадасто-вардаашон ҳам ҳақи кирои хонаро мепадарданд, ва ҳам қисме аз онро барои аҳли аёлу фарзандонашон мефиристанд.

Қаҳрамони мо нахост номаш ошкор шавад, барои ҳамин мо ӯро шартан Шерзод меноменем. Вай аз ноҳияи Олтиариқи вилояти Фарғона ба пойтахт омадааст ва аз суҳб то шом дар талоши он аст, ки машиқати зану фарзандонашро таъмин кунад.

Шерзод ду сол инҷониб дар бозори деҳқонии Юнусобод ба аробакашӣ машғул аст ва рӯзмара маводи харидаи мизочонро то ҷойи фармудаи онҳо бурда мерасонад ҳаққашро мегирад.

Аввал ҳамроҳи чанд нафар шиносҳои ба мардикорӣ машғул будиш. Баъд як шиноси деринамашаварат дод, ки бехтараш дар бозор аробакашӣ кунам, зеро даромади он нисбат ба мардикорӣ рӯзмара устувортар аст. Ба болои ин, ҳам хароҷоти мавриди нибзи рӯзмараамро ба даст меорам ва ҳам барои аҳли оилаам кам-кам мефиристам. Ин маслиҳат писан-шуд, то ки ман соҳиби аробакашам, – меғунд ин аробакаш.

Тавре ки Шерзод боз меафзояд, нисбат ба ду соли пеш ҳоло теъдоди аробакашҳо дар бозор ба қарат афзудааст, барои ҳамин лозим меояд, ки ба ин рақобат ӯ низ бо сабру бардошт бархӯрд кунад.

– Бо ин шугъл то қай машғул хоҳед шуд?

– Инро танҳо Худованд медонад. Мани ба истилоҳ бевасову бедиплом боз сари қадом қорро гирифтаам мумкин? Дар мактаби деҳ аз миёнаҳои будам ва то ҳатмункии орзуи ба ягон донишгоҳ дохил шуданро дар сар мепадаридам. Аммо баъдтар як фикр дар майнаам ҷарх мезад: иттифоқ аф-таду бо контракт дохил шавам, онро ҷи ҳел мепадардам. Охир маоши падарам фақат барои зиндагии рӯзмара мерасад. Баъди хатми мактаб аввал дар яке аз хоҷаҳои фермерӣ мирибӣ кардам. Дидам, ки нашуд, бо ҳамтоёни худ ба Русия рафтам ва се соли дароз кор карда баргаштаму хонадор шудам.

– Оё шумо барои падару модар низ пул мефиристед ё...?

– Аз рӯйи имконият мефиристам, албатта. Ин вазифаи фарзанди ман аст. Аммо шукр, ки волидайнам соҳиби нафақа шуданд. Бародаронам низ ба онҳо дастӣ ку-мак дароз мекунад.

Аз суҳбат бо ин ҷавонмарди аробакаш маълум шуд, ки ду ба-родар дорад ва бародари бузургаш дар Русия ба хариду фурӯши меваи хушк машғул мебошад. Ба мавсим нигоҳ карда гоҳ ба фурӯ-ши маҳсулоти тар, мисли сабзӣву пиёз, қараму картошка ва наваҳои дигари маҳсулоти полизӣ низ ма-шғул мебошад. Бародари хурдӣ бошад, бо зану ду фарзандаш дар хонаи падарист. Вай баъди хидмати аскарӣ ба гвардияи миллии ис-тиҳод шудааст ва дар яке аз фу-рушгоҳҳои маркази вилоят по-сбонӣ мекунад.

Тавре ки Шерзод боз меғунд, се сол мешавад, ки роҳ ба Русия барояш бастааст. Ба гуфтаи ӯ зим-ни кор дар яке аз сохтмонҳои ша-ҳри Братск пулис ӯ ва чанд нафари дигари ўзбекистониро боздошт намулд ва барои тамдид накардани иҷозномаи кор ҳамаашонро ба муддати панҷ соӣ аз Русия иҷро-кард. Ана, ҳоло ба василаи хид-мат ба мардум кути лоямат пайдо менамояд.

Дар чанд рӯз пеш зану фар-зандон рафта меоед?

– Дар якуним-ду моҳ. Аммо дар фасли зимистон моҳе як бор раф-та меоям.

Дар байни аробакашҳо одамо-ни синну соли гуногунро дидан мумкин аст. Вай меғунд, ақсари-ят мардуми деҳқонанд. Ҳатто як идда донишмунд низ вақти форм аз дар-су машғулиятҳо дунфарӣ бо на-вбат ароба мекашанд ва пули кон-тракти таҳсилашонро бардохт ме-кунанд.

Агар гузоратон ба бозори мар-дикорӣ қанори шаҳр афтад, он чо ҷавонмардонии зиёдро меби-нед, ки аз вилоятҳои гуногун ба-роӣ дарёфти қор омадаанд. Баъ-

зеашон тӯли чанд рӯз аз суҳб то шом роҳи онҳоро мепоянд, ки барояшон кор пешниҳод кунанд. Ман низ нони мардикориро хурдам. Он чо низ ра-қобат пузурӯ аст. Ҷар мошинеро, ки ба суроғи мардикорон меояд, якбо-ро то даҳ ва баъзан аз он ҳам беш-тар ихота мекунанд. Баъди он ки ду-се нафар савори мошин аз он чо ме-раванд, дубора рафта зери драхтон мунтазири мошини дигар мешаванд, – меғунд ҳамсуҳбати мо.

Ҳатто иддае аз онҳо дар ҷои ро-стомада шабро саҳар мекунанд, зеро ҳақи кирои хонаро супурда намета-вонанд. Чанд бор шудааст, ки бархе аз шиносҳои ӯ шабро маъз дар хо-наи ба иҷора гирифтаи онҳо рӯз кар-даанд ва аз ҳисоби ўву ҳамроҳонаш нону об хурдаанд.

Дар се-ҷаҳор соли охир кирои хона дар Тошканд ҳеле боло рафт. Ҳоло барои иҷораи хонаи ақтоқча мо, се нафар 300 доллар мепадардозем. Акун худ қазоват кунед, ки то пай-дам омад, аммо як ҳафта сипарӣ шуд, то ки ман соҳиби аробакашам, – меғунд ин аробакаш.

Шерзод соҳиби ду писару як дух-тар мебошад. Писари қалонӣ дар синфи нӯҳ меҳонад. Бо касби а-робакашӣ барояш шароит фароҳам овардааст, ки нади репетитор ра-ваду донишшар тақвим диҳад. Ху-даш, ки наватонист хонад, акун ме-хоҳад, ки писараш хонаду соҳиби касбу қор хуб шавад.

Аз Шерзод суол намудам, оё ҳас-танд одамон, ки нисбати онҳо но-писандона рафтор мекунад?

Вай дар посухи ин суол аввал ан-дак ба ҳаёл дода шуд, соӣи гуфт:

– Медонед, панҷ панча баробар нест. Одамон дорои характери гу-ногунанд: қадоме бо шумо самимӣ муносибат мекунад, қадоме бо та-раҳам, қадоме бо дилшикастагӣ ва дар пиндори ӯ аз меҳру муравват нишоне нест. Аммо ин чо бозор аст, на ҷои қангу хархашаву ҳақталошӣ.

Ин ҳарфҳои ӯ як байти Мавлоно Ҷомиро ба ёдам овард, ки гуфтааст:

Он талхисуханҳо, ки ҷунон дилшикан аст,

Инсоф бидеҳ, ки лоиқи он даҳан аст?!

Шерзод ба гуфтаҳои худ идома медиҳад:

– Ман аз ночорӣ рӯ ба ин бозор овардам, бо вҷуди ин шукр меку-нем, ки Худованд ризку насибаи маро дар ҳамин чо фармудааст. Аммо аз суҳб то шом аробакашӣ қардан қорӣ осон нест. Баъзан ҳеле хаста ба хона бармегардам. Дилам меко-ҳад, ки қасе ҳаловатамро вайрон на-кунанд. Ҳатто аз хӯрдани хӯроқи шом бештар хоё ширинӣ мекунад. Субҳи рӯзи дигар боз бояд сӯйи бозор ши-тобам!

– Оё аробакашҳо низ мизочони худро доранд? – меурсам аз ӯ.

– Бале, се-ҷор мизоҷ хамеша аз хидмати ман истифода мекунад. Онҳо соқинони хонаҳои баландқаба-ти атрофи бозор мебошанд. Аз са-баби он ки ба қор банд хастанд, мис-ли ақсарият ҳар рӯз ба бозор омада наметавонанд ва ҳафтае як бор хар-ид мекунанд. Онҳо бароям пули хуб мепадарданд, – меғунд Шерзод ва меафзояд: – Баъзан ҳақи хидматам-ро пешақӣ мепадарданд ва худ аз пайи қор мераванд. Ҷарҳи меҳаранд, онро то хонашон бурда мерасонам. Онҳо ба ман бовар мекунад.

Ин ҳарфҳои Шерзоди аробакаш маро ба вачд овард: «Онҳо ба ман бовар мекунад!»

Ноғуфтаи намонад, ки ҳоло аз эътиמודи боварӣ ҳеле кам ҳарф ме-зананд. Бино ба гуфтаи яке аз ко-рафтадогон, ки ба идораи «Овози тоҷик» мууроҷиат карда буд, ҳамосии девордармиёнаш аввал мошинашро ба иҷора гирифтӣ машғули қироқашӣ шуд. Баъди як сол бо фиребу най-ранг мошинро аз вай пинҳонӣ ба но-маш расмӣ кунонид. Дар натиҷа вай, ки соҳиби ҳақиқии мошин аст, сарсону саргардон аз пушти пайдо кардани ҳақиқат гаштааст.

Ман ба хона баргашта паси ком-пютер ништаам, то ки муҳтавои ин суҳбатро пешкаши муштариҳои рӯз-но-ма гардонам.

Мирасрор АҲРОРОВ, хабарнигори «Овози тоҷик».

ДАР НАМАНГОН ШАҲРИ НАВ БУНЁД МЕШАВАД

Мувофиқи қарори Сарвари давлат аз 11 март соли 2022, дар шаҳри Намангон қорҳои сохтмони шаҳраки «Намангони Нав» – маркази муосири тиҷорат ва маҷ-маи истиқоматӣ оғоз ёфтаанд. Ба нақша гирифта шудааст, ки қорҳои сохтмонӣ дар се марҳила амали гардида, соли 2030 ба анҷом расанд.

Пас аз татбиқи пурраи лоиҳа, 721 би-ноии истиқомати дорон беш аз 50 ҳазор хонадон, 28 мактаб, 24 муассисаи таъли-мии томактабӣ ва 5 беморхона қад афрох-та, барои беш аз 200 ҳазор нафар аҳоли шаҳраки муосир бунёд мегардад.

Барои бо гармӣ таъмин намудани аҳоли ва иншооти соҳаи иҷтимоӣ, инчунин як деҳқонаи нав бо иқтидори умумии 60 ме-гаватт сохта мешавад.

Аксбардор: Ҳ. МАМАДАЛИЕВ (ЎЗА).

КИТОБИ ДАРСӢ ҲАМ МУҲЛАТИ ИСТИФОДА ДОРАД, АММО...

(Аввалаш дар сах.3).

Дар мавриди ин мушкил чанд маро-тиба ба масълону мууроҷиат ва масъала-гузорӣ қардем. Мутаассифона, то имрӯз натиҷае ба даст наомадааст.

Дар ин бобат боз як ҷиҳати муҳимро бояд илова кард: муҳлати истифодаи қисми зиёди китобҳои дарсӣ низ гузаштааст. Ақсари китобҳо, ки имрӯз дар мактаб истифода мешаванд, солҳои 2018, 2019, 2020 ва 2022 ба нашр расидаанд.

Дар қарори Президент «Дар бораи қорҳои иловагӣ ҷиҳати тақвим додани низоми таъмини донишомӯзони макта-бҳои таълими умумӣ бо китобҳои дарсӣ» аз 31 майи соли 2006, муҳлати навсозии китобҳои дарсӣ муайян гардидааст. Му-вофиқи ин қарор, китобҳои дарсӣ барои донишомӯзони синфҳои ибтидоии мак-табҳои таълими умумӣ бояд ҳар сол, ки-тобҳои синфҳои 2-4 – дар ду сол як ма-ротиб ва китобҳои синфҳои 5-9 – дар чор сол як маротиба нав карда шаванд.

Ин масъала ва чунин муҳлат дар Ни-зом «Дар бораи тартиби бо китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимию методӣ таъ-мин намудани мактабҳои таълими умумӣ» низ ба миён гузошта шудааст.

Агар ба китобҳои дарсӣ, ки имрӯз дар мактабҳои раванди таълим ба забони то-ҷикӣ (шояд дар мактабҳои таълим ба за-бонҳои қазоқӣ, қирғизӣ ва туркманӣ ҳам

чунин бошад) истифода мешаванд, ди-ққат кунем, аён мегардад, ки китобҳои нисбатан наватрини мавҷуда соли 2022 нашр шудаанд ва аз ҷони онҳо низ алла-кай чор сол гузаштааст. Китобҳои ди-гар қаблтар аз он рӯйи ҷоп омадаанд. Яъ-не, агар меъёри қонуниро ба назар гирем, масъалаи бо китобҳои нави таъмин на-мудани хонаданоноро дигар наметавон ба таъхир гузошт.

Вазъ дар мавриди китобҳои синфҳои ибтидоӣ боз ҳам нигаронкунанда аст. Қисми асосии китобҳои истифодашаван-да солҳои 2020-2022 ба нашр расида-анд: дар ҳоле ки бо фосилаи ҳеле қўтоҳ – як-ду сол нави шаванд.

Бо вҷуди ин мушкилот, омӯзгорони мо талош бар он доранд, то дарсқорро босифат гузаранд, аз усулҳои гуногуни таълим истифода баранд, маводи зару-риро аз дигар манбаъҳо ва бо дигар за-

бонҳо пайдо карда, барои хонаданоно шарҳу тавзеҳ диҳанд ва ба натиҷаҳои хуб ноил шаванд. Натиҷаи чунин меҳнату та-лоши омӯзгорону хонаданонои мактаба-мон аст, ки дар соли таҳлили 2025-2026 аз 12 нафар хатмкунанда 6 нафар, яъне 50 дарсадаш ба муассисаҳои таҳсилоти оӣ дохил шуданд. Мактаби мо аз лих-зи сатҳи дониши хонаданоно ва на-тиҷаҳои қабул ба муассисаҳои таълими оӣ низ дар қатори муассисаҳои пеш-са-фи ноҳияи Китоб қарор дорад.

Дар ҳақиқат, таълими босифат пеш аз ҳама, бо шароити муносиб, барномаи му-осир, омӯзгори соҳибқасб ва албатта ки-тоби дарсии босифату дастрас вобаста мебошад. Агар яке аз ин ҳалқҳо заиф бошад, тамоми занҷираи таълим осеб хоҳад дид.

Аз ин рӯ, хуб мешуд, ки масъулони таълиф ва нақши китобҳои дарсии то-ҷикӣ ба масъалаи китоб низ тавачҷу зоҳир намоянд ва нақши китобҳои наву муосирро ба таъхир нагузоранд.

Муродбек ТУХЛИБОВЕВ, директори мактаби таълими умумии рақами 98-уми ноҳияи Китоби вилояти Қашқадарӣ.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи ҷопи ду интервали ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рузнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома 25 июни соли 2008 дар Оҷонсии матбуот ва ахбороти Ўзбекистон таҳти рақами 0003 ба рӯйхат гирифта шудааст. Индекси нашр – 170. Фармоиши 2 Г-1028. Адади нашр 2033. Ҳаҷм 2 ҷузъи ҷопӣ. Усули нашр – офсет, андозаи А-2.

1 2 3 4 5 6

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон
Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тоҷик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир Шерпўлод ВАКИЛОВ

Рузнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои қоршанбе ва шанбе ҷоп мешавад.

Рӯзнома дар компютерхонаи идора ҳарфчинӣ ба саҳифабандӣ гардида.

Мухаррири наватдор:
Н. Нодирова.
Саҳифабанд-дизайнер:
Х. Тўхтаева.
Мувофиқи ҷадвал —
21.00
Ба ҷоп супурда шуд —
00.00

Нишонии мо:

100011 ш.Тошканд,
кўчаи Навой, 30, ошёнаи 4.
Телефонҳо: қабулгоҳ: +998555200337;
Котибот: +998555200336.
Факс: +998555200337.
сайт: http://ovozitojik.uz/; e-mail:
ovozitojik@mail.ru, ovozitojik@mail.ru
Индекси обдуна 170.

Матбааи табуи нақши Ширкати саҳромии «Шарқ».
Нишонии қорхона: кўчаи Буюк Тўрон, хонаи 41.